

A bizonytalanság szociológiája

Konferencia Hankiss Elemér emlékére

a Magyar Szociológiai Társaság és az
ELTE Társadalomtudományi Kar közös konferenciája

Időpont: 2015. november 19-21.
Helyszín: ELTE TáTK, Budapest

Program

A konferencia főtémája

A kor, melyben élünk a nemrég elhunyt, de szellemében velünk élő Hankiss Elemér kifejezésével élve a Bizonytalanság Kora. Mint legutolsó, még nem publikált művében Hankiss írja „az emberiséget már nem védi a csillagos ég boltozata. Az ősrobbanás sodrában, az elektronok, neutronok, kvarkok, bosonok, leptonok, húrok és szuperhúrok káoszában mibe kapaszkodhat? Hol s hogyan keresheti élete célját, értelmét? Hogyan találhatja meg a helyét, azonosságát, szerepét, céljait, élete értelmét az univerzum „jeges magányában”, egy univerzumban, amely ugyanúgy „süket az ő zenéjére és reményeire”, mint a „szervedéseire és bűneire”? A konferencián azokat a kérdéseket keressük, melyeket fel kell tennünk annak érdekében, hogy válaszokat kaphassunk a világot nyomasztó bizonytalanságok megértése, elviselése, az általuk okozott feszültségek enyhítés érdekében. A társadalomtudományok felelőssége, hogy párbeszédet kezdeményezzen a társadalommal, segítse a tájékozódást, eloszlassa a hamis bizonyosságokkal kapcsolatos illúziókat. A konferencia plenáris előadásai, paneljei és szekciói e párbeszéd fórumai lesznek.

Időbeosztás

November 19. csütörtök			
Időpont	Esemény		Terem
08:30-10:00	<i>Regisztráció</i>		ELTE TáTK Kari Tanács-terem (0.100C) közelében
10:00-10:05	Megnyitó	Csepeli György elnök	ELTE TáTK Kari tanács-terem
10:05-10:20	Köszöntők	Szabó Ildikó alelnök Juhász Gábor ELTE TáTK Dékán	ELTE TáTK Kari tanács-terem (0.100C)
10:20-11:20	1. plenáris ea	Tibori Timea: Közösség kép - másképp (Hankiss Elemér a közösségek működéséről)	ELTE TáTK Kari tanács-terem (0.100C)
	2. plenáris ea	Miszlivetz Ferenc: Elképzelt valóságok ütközése nagy át-alakulások idején	ELTE TáTK Kari tanács-terem (0.100C)
11:20-11:40	<i>Kérdések, vita</i>		
11:40-13:10	1. panel	Vallási bizonyosságok és bizonytalanságok: régi és új „játékosok”	ELTE TáTK Kari tanács-terem (0.100C)
13:10-14:00	Könyvbem.	Emlékezés, identitás, diskurzus (szerk. Bodor Péter)	ELTE TáTK Kari tanács-terem (0.100C)
	<i>Ebédszünet</i>		
14:00-15:30	2. panel	Big data és társadalomtudomány	ELTE TáTK Kari tanács-terem (0.100C)
15:30-15:40	<i>Szünet</i>		
15:40-17:20	1. szekció	Szociológiai módszerek	ELTE TáTK Hajóorr, 115
	2. szekció	Oktatás és politikai szocializáció	ELTE TáTK Hajóorr, 210
17:20-18:00	<i>Szünet</i>		
18:00-20:00	Közgyűlés	Közgyűlés	A38 hajó (külső helyszín)
20:30-	Fogadás	Jubileumi fogadás	A38 hajó (külső helyszín)

A38 Hajó: <https://www.a38.hu/hu/kapcsolat>

November 20. péntek

Időpont	Esemény		Terem
08:00-09:00	<i>Regisztráció</i>		ELTE TáTK Kari Tanács-terem (0.100C) közelében
09:00-10:40	3. szekció	Romák a 21. század változó magyar társadalmában	ELTE TáTK Hajóorr, 115
	4. szekció	Válság, bizonytalanság, jobboldali radikalizmus	ELTE TáTK Hajóorr, 210
10:40-10:50	<i>Szünet</i>		
10:50-11:50	3. plenáris ea	Csepeli György: Hankiss Elemér szociológiája	ELTE TáTK Kari tanács-terem (0.100C)
	4. plenáris ea	Manchin Róbert (Foundation Europa Nova): A szociológia elbizonytalanodása a bizonytalanság korában	ELTE TáTK Kari tanács-terem (0.100C)
11:50-12:10	<i>Kérdések, vita</i>		
12:10-13:00	<i>Ebédszünet</i>		
13:00-14:30	4. panel	Ifjúság a bizonytalan társadalomban	ELTE TáTK Kari tanács-terem (0.100C)
14:30-14:40	<i>Szünet</i>		
14:40-16:10	5. panel	Kisebbség és többség – értékütközések	ELTE TáTK Kari tanács-terem (0.100C)
16:10-16:20	<i>Szünet</i>		
16:20-18:00	5. szekció	Vallás és társadalom egy bizonytalan korban	ELTE TáTK Hajóorr, 115
	6. szekció	Családi életutak és a családok működése bizonytalan időkben	ELTE TáTK Hajóorr, 210
18:00-18:10	<i>Szünet</i>		
18:10-19:50	7. szekció	Munkaerő-piaci bizonytalanság	ELTE TáTK Hajóorr, 115
	8. szekció	Bizonyosság a „maguk módján vallásosak” hitrendszerében	ELTE TáTK Hajóorr, 210
20:30-	Színház	<i>Üdv a klubban.</i> A Katona József Színház Ifjúsági Programjának előadása (konferencia regisztráltaknak)	ELTE TTK(!) Kari tanács-terem (7.21)

November 21. szombat			
Időpont	Esemény		Terem
08:00-09:00	<i>Regisztráció</i>		ELTE TáTK Kari Tanács- terem (0.100C) közelében
09:00-11:00	9. szekció	Környezet, település, kultúra	ELTE TáTK Kari tanács- terem (0.100C)
	10. szekció	Science, Technology, Society, Digital Sociology	ELTE TáTK Kari tanács- terem (0.100C)
11:00-11:10	<i>Szünet</i>		
11:10-12:10	5. plenáris ea	Vitányi Iván: A bizonytalanság dimenziói	ELTE TáTK Kari tanács- terem (0.100C)
	6. plenáris ea	Z. Karvalics László: A fogalmi bizonytalanság kora	ELTE TáTK Kari tanács- terem (0.100C)
12:10-12:20	<i>Kérdések, vita</i>		
12:20-13:00	<i>Ebédszünet</i>		
13:00-14:30	6. panel	25 éves a Szociológiai Szemle	ELTE TáTK Kari tanács- terem (0.100C)
14:30-14:40	<i>Szünet</i>		
14:40-16:10	7. panel	Társadalmi konfliktusok és válság Európában	ELTE TáTK Kari tanács- terem (0.100C)
16:10-16:20	<i>Szünet</i>		
16:20-17:50	8. panel	Új társadalomelméletek a „bizonytalanság korában”	ELTE TáTK Kari tanács- terem (0.100C)
17:50-18:00	<i>Szünet</i>		
18:00-19:40	11. szekció	Falvak és tanyák a bizonytalanság korában	ELTE TáTK Hajóorr, 115
	12. szekció	Mit nem tudunk a környezeti válság társadalmi folyamatairól?	ELTE TáTK Hajóorr, 210
19:40-19:50	<i>Szünet</i>		
20:20-20:30	<i>Zárás</i>	Zárszó, koccintás	ELTE TáTK Kari tanács- terem (0.100C)
21:00-	Koncert	A Kázmárki Fiúk koncertje az Aurórában (<i>Opcionális, önköltséges program</i>)	Auróra (1084 Auróra utca 11.)

Programterv

Közgyűlés

Időpont: November 19. csütörtök, 18:00-20:00

Helyszín: A38 hajó

- Csepeli György, MSZT elnök, beszámoló
- Csókay Ákos, Felügyelőbizottság elnöke, beszámoló
- Medgyesi Márton, Szociológiai Szemle főszerkesztő, beszámoló
- Hrubos Ildikó, ESA beszámoló
- Díjátadások
- Alapszabály módosítás
- Tisztségviselő választás

Plenáris előadók

Minden plenáris előadás helyszíne az ELTE TáTK Kari tanácsterem (0.100C)

November 19. csütörtök

10:20-10:50 Tibori Timea (MTA TK): *Közösség kép - másképp (Hankiss Elemér a közösségek működéséről)*

10:50-11:20 Miszlivetz Ferenc (MTA TK): *Elképzelt valóságok ütközése nagy átalakulások idején*

November 20. péntek

10:50-11:20 Csepeli György (ELTE TáTK): *Hankiss Elemér szociológiája*

11:20-11:50 Manchin Róbert (Foundation Europa Nova): *A szociológia elbizonytalanodása a bizonytalanság korában*

November 21. szombat

10:50-11:20 Vitányi Iván (MTA TK): *A bizonytalanság dimenziói*

11:20-11:50 Z. Karvalics László (SZTE): *A fogalmi bizonytalanság kora*

Panelek részletesen

Minden panel helyszíne az ELTE TáTK Kari tanácsterem (0.100C)

November 19. csütörtök

1. 11:40-13:10 Vallási bizonyosságok és bizonytalanságok: régi és új „játékosok”

Moderátor: Török Péter

Helyszín: ELTE TáTK Kari tanácsterem (0.100C)

A bizonyosságok és bizonytalanságok összefonódásai és ütközései talán sehol máshol nem jelennek meg olyan „látványosan”, mint a vallás(szociológia) terén. A modernizációval egyidős bizonytalan bizonyosságunk a szekularizációs paradigma, melyet olyan jelenségek kísérnek, mint a politikával összefonódó vallási fundamentalizmus, az új vallási mozgalmak, valamint a régi és új vallási entitások megújulási, „ébredési” hullámai. Mindez tovább bizonytalanítja az egyház, szekta, denomináció, kultusz tipológiát, hogy az egyházasan, vagy a maguk módján vallásosak jellemzését már ne is említsük. A panel elsősorban, de nem kizárólagosan ezen jelenségek hazai megnyilvánulásait vizsgálja.

- Banyár Magdolna (Bhaktivedanta Hittudományi Főiskola)
- Pál Ferenc (katolikus pap, mentálhigiénés szakember)
- Miklovicz Attila (a Szcintológia Egyház auditora és lelkésze)
- Kamarás István (vallásszociológus)
- Török Péter (vallásszociológus)

2. 14:00-15:30 Big adata és a társadalomtudomány

Moderátorok: Bozsonyi Károly (KRE), Dessewffy Tibor (ELTE)

Helyszín: ELTE TáTK Kari tanácsterem (0.100C)

Napjainkban zajló Big Data forradalom alapvető átrendeződéseket hoz az élet számos területén az egészségügytől a közlekedésig, a rendszertől a kulturális termelésig. A jelenség a szociológia számára is lényegi kihívást jelent. A panelbeszélgetés e kihívás a különböző aspektusait járja körül.

- Bozsonyi Károly (KRE)
- Csepeli György (ELTE)
- Dessewffy Tibor (ELTE)
- Manchin Róbert (Foundation Europa Nova)
- Németh Renáta (ELTE)
- Szűts Zoltán (KJF)

November 20. péntek

3. 13:00-14:30 Ifjúság a bizonytalan társadalomban

Moderátor: Király Gábor (BGF/BCE)

Helyszín: ELTE TáTK Kari tanácsterem (0.100C)

Számos nagyhatású társadalomtudós (pl. Beck, Bauman, Blossfeld, hogy csak a 'B' betűsöket említsük) foglalkozott a későmodernitásban tapasztalható átalakulásokkal, amelyek egyre nehezebbé teszik az egyéni döntések hatásainak felmérését. A panel általánosságban tárgyalja a bizonytalan helyzetekben történő döntéshozatali lehetőségeket, majd a fiatalok életére és döntéseire hatást gyakorló bizonytalanságot járja körül. Többek között olyan kérdéseket érint mint például, hogy milyen módon lehetséges egyáltalán döntést hozni bizonytalan társadalmi-gazdasági helyzetekben; megbénítja-e a bizonytalanság az egyéni és a tudományos tudás létrejöttének folyamatát; hogyan mutatkozik meg a bizonytalanság a fiatalok munkaerőpiaci helyzetében; eltérően érintettek-e a nemek ebben a tekintetben.

- Mérő László (ELTE)
- Nagy Beáta (BCE)
- Székely Levente (BCE)

4. 14:40-16:10 Kisebbség és többség – értékütközések

Moderátor: Örkény Antal (ELTE)

Helyszín: ELTE TáTK Kari tanácsterem (0.100C)

A kisebbségi csoportokat mindig az alárendelődés és a függés jellemzi a nagyobb társadalomban. Még ha ez nem mindig igaz is, a kisebbségi lét legtöbbször együtt jár a társadalmi kirekesztődéssel és a diszkriminációval. A társadalmi kirekesztést legtöbbször marginalizáció kíséri, melyet a csoportok között eltérő hatalom, befolyás, erőforrásokkal való rendelkezés és csoportidentitás vezérel. A többségi és kisebbségi csoportok közötti konfliktusok különféle formában mutatkozhatnak meg, beleértve a kulturális különbségeket és értékütközéseket. A panel a többség és a kisebbség közötti napjainkban megjelenő érték és érdekkonfliktusokat tárgyalja etnikai, vallási, nyelvi, kulturális és más társadalmi vonatkozásokban, feltárva a konfliktusok hátterét, és a konfliktusok csökkentésének lehetséges közpolitikai megoldásait.

- Jakab András (MTA TK): *Kisebbségi jogok, többségi érdekek, alkotmányos garanciák*
- Csepeli György (ELTE): *Kisebbségi es többségi értékütközések a politikában és a közvéleményben*
- Szalai Júlia (CEU): *Szociális egyenlőtlenségek és a társadalmi kirekesztés értékhatátere*
- Kovács Éva (MTA TK): *Többségi és kisebbségi értékkonfliktusok a mikro-társadalomban*
- Váradi Balázs (ELTE): *A jóléti újraelosztásban a többségi és kisebbségi szempontok ütközése*
- Mounia Utzeri (BCE): *A nők helyzete a mai Magyar társadalomban*

November 21. szombat

5. 13:00-14:30 25 éves a Szociológiai Szemle

Moderátorok: Sik Domonkos (ELTE) és Takács Erzsébet (DE)

Helyszín: ELTE TáTK Kari tanácsterem (0.100C)

A Szociológia Szemle 25. születésnapja alkalmából beszélgetést szervez, melynek vitaindítója Némedi Dénes *A szociológia egy sikeres évszázad után* c. cikke. A felkért hozzászólókat az értelmezés és az adatgyűjtés, a kutatás és az egyetemi képzés, a hazai és nemzetközi tendenciák problémaköréről, valamint a szociológia jelenét és jövőbeli lehetőségeit meghatározó más tényezőkről kérdezzük.

- Huszár Ákos (KSH)
- Rényi Ágnes (ELTE)
- Tardos Róbert (ELTE)
- Vedres Balázs (CEU)

6. 14:40-16:10 Társadalmi konfliktusok és válság Európában

Moderátor: Fokasz Nikosz (ELTE)

Helyszín: ELTE TáTK Kari tanácsterem (0.100C)

- Éber Márk Áron (ELTE)
- Kmetty Zoltán (KRE)
- Lányi András (ELTE)
- Bozsonyi Károly (KRE)

7. 16:20-17:50 Új társadalomelméletek a „bizonytalanság korában”

Moderátor: Sik Domonkos (ELTE)

Helyszín: ELTE TáTK Kari tanácsterem (0.100C)

A szociológia a modernitás önreflexiójaként jött létre, és ezt az igényt a társadalomelméletek formájában mindmáig őrzi. A társadalomelméleti gondolkodás azzal az igénnyel lép fel, hogy az empirikus kutatási eredményekre támaszkodva, átfogó értelmezését adja a társadalmi folyamatoknak, feltárva nem csupán tágabb történeti kontextusukat, hanem adott esetben megteremtve a kritika lehetőségét is. A társadalomelméletek ebben az értelemben koruk lenyomatai: egyszerre fejezik ki az adott társadalmat foglalkoztató legfontosabb problémákat és a társadalmassulás domináns formáit. A késő modernként vagy posztmodernként aposztrofált korszak ebben az értelemben hozta létre saját megközelítéseit. A beszélgetés során azt a kérdést vizsgáljuk, hogy a társadalmi integráció milyen új formáit tárják fel ezek az elméletek; hogy a társadalmi patológiák és kritika milyen új szintjeihez férnek hozzá; hogy milyen kérdések maradnak vakfoltban e megközelítések számára; és milyen irányba folytathatók a nemzetközi illetve hazai folyamatokra fókuszálva?

- Berkovits Balázs (MTA TK)
- Dupcsik Csaba (MTA TK)
- Éber Márk Áron (ELTE)
- Gagyi Ágnes (EKF)
- Takács Erzsébet (DE)

Szekciók részletesen

November 19. csütörtök

1. 15:40-17:20 Szociológiai módszerek

Szekcióvezető: Vicsek Lilla (BCE)

Helyszín: ELTE TáTK Hajóorr, 115

A szekcióban az előadások innovatív szociológiai módszereket mutatnak be, valamint módszertani szempontból tanulságos kutatási megoldásokat. A bemutatott módszerek egy része kvalitatív, egy része kvantitatív - de lesz szó ezeket ötvöző kutatási megközelítésekről is.

- a) Fazekas Dániel, Bauer Zsófia (Bakamo.Social): *Közösségi médiakutatás az szociológiában, netnográfia és social listening – az intim szféra kutatásának lehetséges módszertana*
- b) Bocskor Ákos (BCE) és Szilasi Katalin (BCE): *Egy fókuszcsoporthoz tartozó kutatás eredményei és módszertani implikációi*
- c) Király Gábor (BGF/BCE) és Géring Zsuzsanna (BGF): *Tartalom- és diskurzuselemzés – kevert módszertani megközelítés a szövegelemzésben*
- d) Pataki Gyöngyvér (DE): *A „Narratíva-stimuláló kockák” mint a narrációt támogató projektív felület. Kvalitatív módszer rejtett struktúrák és viszonyok reprezentációinak feltárására*

2. 15:40-17:20 Oktatás és politikai szocializáció

Szekcióvezetők: Szabó Ildikó (DE) és Csákó Mihály (ELTE)

Helyszín: ELTE TáTK Hajóorr, 210

A szekció elsősorban az ifjúság körében zajló folyamatokat feltáró kutatásokat kíván bemutatni, amelyek vagy a direkt politikai szférával, vagy a szélesebb értelemben vett közélettel kapcsolatosak. Az oktatás említésével azt kívánjuk jelezni, hogy kiemelt fontosságot tulajdonítunk az intézményes oktatáshoz kapcsolódó témáknak. Mind ezek struktúrájában, mind működésükben olyan jelentős változások történtek az utóbbi években, amelyek nem maradhattak hatástalanok az ifjúság különböző csoportjainak társadalmi viselkedésére. Ennek feltárása fontos feladata a szociológiai kutatásoknak.

- a) Márkus Zsuzsanna (DE): *Kisebbségi hallgatók felsőoktatási intézménybe való integrálódása*
- b) Szabó Andrea (MTA TK) és Róna Dániel (BCE): *Migration Plans of Hungarian University and College Students*
- c) Rédei Dorottya (CEU): *Iskola, szexualitás és a társadalmi egyenlőtlenségek újratermelődése*

November 20. péntek

3. 09:00-10:40 Romák a 21. század változó magyar társadalmában

Szekcióvezető: Kállai Ernő (EKF/MTA TK)

Helyszín: ELTE TáTK Hajóorr, 115

25 évvel a rendszerváltozás után a bizonytalanság kora jött el a romák számára is. Rossz oktatási rendszer, munkanélküliség, elszegényedő és gettósodó falvak, társadalmi kirekesztés. Milyen lehetőségek vannak a roma közösségek számára ebben az időszakban? Az állami intézkedések vagy a romák fogják megoldani a súlyos társadalmi helyzetet?

- a) Kovai Cecilia (MTA KRTH): *Az önfenntartás és fennmaradás kísérletei egy tolna megyei faluban*
- b) Antal István (ELTE): *Roma elitképzés Magyarországon a 21. században*
- c) Fosztó László (NKI Kolozsvár) és Toma Stefánia (NKI Kolozsvár): *Magyar kötődésű romák Erdélyben*
- d) Szalai Júlia (CEU): *Az állampolgáriság szakadékpontjai a poszt-socialista jóléti államban: a romák másodrendű állampolgáriságát formáló tényezőkről*
- e) Fehér Katalin (MTA KRTH): *Generációk a telepen - egy ipari munkáskolónia átalakulása*
- f) Durst Judit (UCL) és Nyíró Zsanna (GVI): *Diplomás roma nők egyensúlyozása a munka- és a család között*

4. 09:00-10:40 Válság, bizonytalanság, jobboldali radikalizmus

Szekcióvezetők: Grajczár István (ZSKF) és Krekó Péter (ELTE)

Helyszín: ELTE TáTK Hajóorr, 210

A 2007-ben kitört válság gazdasági, társadalmi, politikai és pszichológiai következményei jelentősen befolyásolták az európai polgárok mindennapjait. Főként a válság által leginkább sújtott országokban tapasztalható a legnagyobb társadalmi-gazdasági bizonytalanság, amely elsősorban az alacsony képzettségű, vagy munkanélküli polgárokat, illetve a fiatal generációt érintette/érinti. A társadalmi-gazdasági változások és a bizonytalanság percepciója gyakran vezet a szélsőséges jobboldal (ritkább esetben baloldal) iránti szimpátiához. Emellett a változások nyertesei között is találunk olyanokat, akik a krízisnek köszönhetően félnek megérdemeltnek tartott pozícióik elvesztésétől, amely szociális dominancia orientáltsághoz, tekintélyelvűséghez és kirekesztéshez vezet. A szélsőséges jobboldal pártjai válságos időkben megpróbálják kihasználni az emberek félelmét és egyszerű, bűnbakkereső üzeneteikkel próbálják magukhoz csábítani a szavazókat.

- Kapcsolat a társadalmi-gazdasági változások és a szélsőjobboldali radikalizmus támogatása között
  - A válság során kialakult bizonytalanság és a szélsőjobboldaliság előretörésének tapasztalatai Európában
  - A liberális demokrácia és a piacgazdaság rendszereinek alacsony fokú igazolása Magyarországon
  - Radikalizálódó fiatalok
  - Bizalmatlanság Európával szemben: politikai korrektség és jobboldali populizmus az Európai Parlamentben
- a) Grajczár István (ZSKF): *Rendszerigazolás és radikalizmus*
  - b) Lipcsei László Péter (DE): *A szélsőjobb diszkurzív anatómiája: csoport, identitás és hatalom konstrukciója*
  - c) Jelenfi Gábor (ELTE) és Előd Zoltán: (ELTE): *Válságképek összehasonlító elemzése*
  - d) Muranyi István (DE): *Nemzeti identitás és szélsőjobboldali radikalizmus szociális reprezentációja magyar fiatalok körében*
  - e) Krekó Péter (ELTE): *A szélsőjobb Európában*
  - f) Ságvári Bence (MTA TK): *A bizalmatlanság kultúrája a magyar fiatalok körében*

5. 16:20-18:00 Vallás és társadalom egy bizonytalan korban

Szekcióvezető: Nagy Péter Tibor (WJLF/ELTE)

Helyszín: ELTE TáTK Hajóorr, 115

A társadalomszervező elitek közül kevés olyan van, mely a maga társadalomszervező elvét erősebben kötötte volna a bizonyosság igényéhez, mint a vallási-egyházi elitek. Ugyanakkor a társadalomszervező jelenségek közül kevés van, mely a modern korra oly mértékben alakult volna át, vált volna mérhetetlenül sorszinűvé mint a vallás, a vallási közösség, a hovatartozás. A társadalom és humántudományok számára a vallásosság intézményes formái a legkönnyebben, tudati formái a legnehezebben kutatható jelenségek közé tartoznak. Sok társadalomtudós érvel a fundamentalizmusok korában növekvő szegmentáció (azaz az egymással szembenálló bizonyosságok erősödése), sok társadalomtudós a hagyományos ideológiák korának letűnésével együtt erősödő vallási sőt világnézeti szinkretizmusok, változékonyságok, egyéni bizonytalanságok erősödése mellett. A „vallási jelenség(ek)” a bizonytalanság korában sokak szerint a bizonytalanság ellensúlyaként szolgálnak – mások szerint erősítik és dokumentálják a bizonytalanságot.

- a) Szilágyi Györgyi (PKE): *A vallásosság, mint az iskolaválasztást befolyásoló tényező a nagyváradi magyar iskolások esetében*
- b) Hámosi Ádám (KRE) és Rosta Gergely (UoM): *Fiatalok és a bizonytalanság. A vallásos és társadalmi kapcsolatok hatása a jövővel kapcsolatos várakozásokra a magyar ifjúság körében az ezredforduló után*
- c) Szász Antónia (GDF): *Vallási megújulás, választási szabadság és pluralizmus a bizonytalanság korában*
- d) Máté-Tóth András (SZE): *A fájdalom bizonyossága*

6. 16:20-18:00 Családi életutak és a családok működése bizonytalan időkben

Szekcióvezetők Murinkó Livia (NKI Budapest) és Szalma Ivett (FORS)

Helyszín: ELTE TáTK Hajóorr, 210

A globalizáció, az individualizáló, a szekularizáció, a társadalmi normák gyengülése, valamint a gazdasági bizonytalanság következtében megnövekedett az egyén felelőssége az életútjának tervezésében. Több lehetőség közül választhat, miközben kevésbé láthatja előre a döntéseinek következményeit. Mindez kihat a családi életutak tervezhetőségére is. Az egyik lehetséges stratégia a családdal kapcsolatos döntések (pl. a párkapcsolat kialakítása vagy a gyermekvállalás) halasztása vagy a „normál családi életút” helyett alternatív életformák választása (pl. egyedül él, nem köt házasságot, nem születik gyermeke). Ugyanakkor egyre több lehetőség van a döntések korrigálására, például könnyebbé és elfogadottá vált a válás, az újabb párkapcsolatok kialakítása vagy a késői gyermekvállalás. A bizonytalan körülmények a család részéről is alkalmazkodást kívánnak. A szekció előadásainak célja, hogy feltárják a bizonytalan idők „szülte” új családformákat és trendeket, és próbálják megérteni, hogy az élet több területén megfigyelhető bizonytalanság hogyan befolyásolja a családi életutakat és a családok működését.

- a) Radó Márta (BCE): *Termékenység és a szubjektív jólét*
- b) Bartus Tamás (BCE): *Iskolázottság és második gyermekvállalás Magyarországon*
- c) Takács Judit (MTA TK): *Aktívan törődő apák Magyarországon*
- d) Durst Judit (UCL): *„Mindig én voltam a kakukktojás”: Diplomás roma nők egyensúlyozása a munka és a család között*
- e) Szalma Ivett (FORS) és Takács Judit (MTA TK): *Az apasággal kapcsolatos attitűdök Európában*

7. 18:10-19:50 Munkaerő-piaci bizonytalanság

Szekcióvezető: Tardos Katalin (MTA TK)

Helyszín: ELTE TáTK Hajóorr, 115

A munkaerő-piaci biztonság-bizonytalanság egyensúlyának és egyenlőtlen társadalmi eloszlásának kérdése régóta vizsgált területe a munkaszociológiai kutatásoknak. Azt látjuk, hogy a munkaerő-piaci bizonytalanságok rendszere részben tartósan konzerválódott, részben pedig a bizonytalanság új formái jelentek meg a változó környezet hatására. A szekció olyan előadásokat fog össze, amelyek azt vizsgálják, hogy milyen tényezők alakítják a biztonság/bizonytalanság egyensúlyát a munkaerő-piacon, különös tekintettel a következő témákra:

- Hátrányos helyzetű társadalmi csoportok munkaerő-piaci integrációját, illetve dezintegrációját alakító tényezők;
  - A munkaerő-piaci bizonytalanságok új formái;
  - Kormányzati intézkedések hatása a munkaerő-piaci biztonság/bizonytalanság alakulására;
  - Vállalati foglalkoztatási gyakorlatok hatása a munkahely biztonságára;
  - Civilszervezetek, társadalmi vállalkozások, szakszervezetek szerepe a munkaerő-piaci bizonytalanságok csökkentésében.
- a) Székely Kinga (BCE): *Az etnikai kapcsolatok szerepe a kisebbségi helyzetben élő magyarok munkaerő-piaci integrációjában*
  - b) Tardos Katalin (MTA TK): *Az életkor szerepe a munkaerő-piaci integráció és dezintegráció alakulásában*
  - c) Hamar Anna (MTA KRRTK), Kovács Katalin (MTA KRRTK) és Váradí Mónika (MTA KRRTK): *Az idénymunkások a zöldség-gyümölcs ágazatban*
  - d) Geambasu Réka: (BBTE/Hétfa Kutatóintézet): *A részidős foglalkoztatás alakulása Magyarországon az évezredforduló körül*
  - e) Géring Zsuzsanna (BGF): *A vállalatok társadalmi szerepével kapcsolatos aldiskurzusok a hazai vállalati honlapokon*

8. 18:10-19:50 Bizonyosság a „maguk módján vallásosak” hitrendszerében

Szekcióvezető: Török Péter

Helyszín: ELTE TáTK Hajóorr, 210

A „maguk módján vallásosak” kategória Tomka Miklós általi megalkotása óta gyakorlatilag állandó szereplője a vallással (is) foglalkozó kérdőíveknek, de pontos jelentése, tartalma meglehetősen homályos. A konferencián előadásra kerülő kvalitatív és kvantitatív megközelítésű ismertető ezt a témát járják körül a következő fókuszpontokkal: Mennyiben tér el az ún. hivatalos vallástól a maga módján való vallásos személy hitrendszere? Mennyire fontos az illető számára a bizonyosság? Kihat-e ez életének más területeire, s ha igen, mennyiben? Hogyan viszonyul mindehhez a hivatalos vallás? Ebben és az ezekkel kapcsolódó témákban várja a szekció a magyar nyelvű előadásokat.

- a) Török Péter: *A maguk módján és az egyházián vallásosak jellemzői a pálferisek közt*
- b) Bocsi Veronika (DE): *A vallás hatása az akadémiai elkötelezettségre és a hallgatói habitusra*
- c) Hegedűs Rita (BCE) és Rosta Gergely (UoM): *Keresők és lakozók: a vallásosság lehetséges új típusai?*
- d) Lajtai Mátyás (Nézőpont Intézet) és Nagy Dániel (Nézőpont Intézet): *A politikai bizonytalanság vallásosság általi meghatározottsága, avagy a maguk módján vallásosak vizsgálata társadalmi-politikai kategóriák mentén*
- e) Csanády Márton Tamás (KRE) és Hámori Ádám (KRE): *A vallási identitás, a vallásgyakorlat és a protestantizmus Magyarországon a XXI. században*

November 21. szombat

9. 09:00-11:00 Környezet, település, kultúra

Szekcióvezetők: Ferencz Zoltán (MTA TK) és Tibori Timea (MTA TK)

Helyszín: ELTE TáTK Hajóorr, 115

A kultúra széles értelmezésének fókuszában a terület- (elsősorban város) fejlesztés, környezettudatosság, a közösség fejlesztés áll, kiegészítve az egészségfejlesztéssel, a sport személyiség- és társadalomalakító szerepével. Ennek a komplex szemléletnek a bemutatására vállalkoznak a szekció előadói kvalitatív és kvantitatív kutatásaikkal bemutatásával.

- a) Császár Balázs (ELTE): *Az állandósuló, 19. századi magyar nyelvű színházi társadalmi struktúrája*
- b) Luxné Prehoda Anna (PPKE BTK): *A vörösiszap mindent vitt – a családi kapcsolatokat is?*
- c) Szántó Ildikó (Nagyváradai Egyetem): *A szociális védelmi rendszer hatáskörei: személyzet és szolgáltatások*
- d) Ferencz Zoltán: *A klímaváltozás hatásainak lakossági és intézményi észlelése és az adaptáció lehetőségei*
- e) Antal Z. László: *A biztonság keresése a bizonytalanná vált világban*

10. 09:00-11:00 Science, Technology, Society, Digital Sociology (Angol nyelvű szekció)

Szekcióvezetők: Király Gábor (BCE/BGF) és Nagy Beáta (BCE)

Helyszín: ELTE TáTK Hajóorr, 210

The section is about the interrelationship between science, technology and society. The papers shall be given by young researchers who only started to conduct research about these topics in the last few years. We would expect abstracts dealing with the mutual relationships of scientific knowledge production, innovation processes, the effects of new technologies and society. Apart from 'standard' scientific papers, empirical and theoretical reviews, problem analyses and research in progress papers might also be submitted.

- a) Bauer Zsófia (MTA TK): *Expert Doctors and Lay Expert Patients in Infertility Treatment in Hungary*
- b) Pápay Boróka, (BCE) and Kubik Bálint György (MTA TK): *Hyperlink Network of Hungarian Websites from Romania*
- c) Dén-Nagy Ildikó (BCE): *Mobile Phone: Problem Solver or Private Life Killer?*
- d) Utzeri Mounia (BCE): *Looking for the Women: on the Gendered Construction of Science, Engineering, and Technology Professions*
- e) Paksi Veronika (MTA TK): *Work-life Balance of Young Researchers in Engineering*
- f) Koltai Júlia (MTA TK): *The Growth of an Online Social Network: Social Diffusion Based on Big Data*

11. 18:00-19:40 Falvak és tanyák a bizonytalanság korában

Szekcióvezető: Mikecz László

Helyszín: ELTE TáTK Hajóorr, 115

A városból vidékre telepedés a mai társadalmi vetületben tér-és társadalom-átalakító folyamata. A Budapest környéki falvakban azt vizsgálhatjuk, hogyan járul hozzá a városból a falvakba vándorlás, és ezzel egyúttal a vidék társadalmi átalakulásához. Kutatásaimban arra keresem a választ, hogy a városból vidékre költözők milyen hatást gyakorolnak a mindennapi élet megváltozására, és erre hogyan reagál a helyi társadalom. A tanyákon élő roma népesség bár könnyebben jut telekhez, szociálpolitikai támogatásból felépítik házaikat, de azok alacsony értéke miatt nem tudnak a városközpontba letelepedni. A romák aránya 10 % körül mozog. A tanyákon élő rászorultakat tanyagondnokok segítik, akik biztosítják számukra a szociális étkezést, de sokan élnek

mélységében, akik nehezen, vagy egyáltalán nem tudják kifizetni a napi 150-500Ft összeget, így bizonytalanságban élnek. A mai gazdasági viszonyok közt jelen van az egyéni vagy családi gazdálkodási mód, a háztáji gazdálkodás, amely segít a bizonytalanságból kitörni. Ezt segíti a tanyák közművesítése, valamint infrastrukturális fejlesztése.

- a) Mikecz László: *A bizonytalanság kora a Nyíregyháza környéki bokortanyákon*
- b) Nagy Endre (PE): *A népi-urbánus ellentét és feloldása egy községben*
- c) Gosztonyi Márton (BCE), Horváth Maja, Lakatos Ernőné Horváth Éva és Kalocsai Csaba: *A pénz zsonglőrei: Közösség és megélhetés Kázmárkon - Egy RAK (részvételi akciókutatás) tapasztalatai*
- d) Németh Krisztina (MTA KRTH): *A mezőgazdasági termelés és az életviszonyok átalakulása: bizonytalanság-narratívák egy régi dél-baranyai uradalmi pusztán*

12. 18:00-19:40 Mit nem tudunk a környezeti válság társadalmi folyamatairól?

Szekcióvezető: Lányi András (ELTE)

Helyszín: ELTE TáTK Hajóorr, 210

A résztvevők olyan elméleti és empirikus kutatásokról számolnak be, amelyek hozzájárulhatnak az ökológiai válság elmélyülése illetve elhárítása szempontjából kulcsfontosságú társadalmi szereplők viselkedésének jobb megértéséhez. Elsősorban az alábbi területeken várunk előadásokat:

- a falusi társadalom leépülésének ökológiai összefüggései
  - urbanizációs folyamatok hatása a környezetre
  - helyi kísérletek az energiagazdálkodás megújítására
  - az élelmiszerkereskedelmi, vendéglátó-ipari és közétkeztetési hálózatok átalakulásának hatása az egészségre és a környezetre
  - a civil környezetvédő mozgalmak helyzete
  - a köz- és felsőoktatás „rejtett tanterve” és szerepe az ökológiai összefüggések elhomályosításában.
- a) Takács-Sánta András (ELTE): *Világmegváltás egészen alulról? - Ökológiai helyi közösségek Magyarországon*
  - b) Kuslits Béla: *A társadalmi nyilvánosság hálózatos szerkezete és a környezetvédő civil szervezetek alkalmazkodási stratégiái*
  - c) Király Gábor (MTA KRTH), Czirfusz Márton (MTA KRTH), Koós Bálint (MTA KRTH) és Uzzoli Annamária (MTA KRTH): *Klímaadaptáció helyi léptékben – Egy kutatási projekt tapasztalatai a hazai társadalmi-gazdasági folyamatok modellezésében*
  - d) Lazányi Orsolya (ESSRG), Lazányi Orsolya (ESSRG), Kelemen Eszter (ESSRG/SZIE), Balázs Bálint (ESSRG/SZIE), Bela Györgyi (ESSRG/SZIE), Kalóczkai Ágnes (ESSRG/MTA ÖK), Megyesi Boldizsár (ESSRG/MTA TK), Pataki György (ESSRG/BCE): *Mit hozhat a jövő a Homokhátságon?*
  - e) Kajner Péter (Kis Lépték – ELTE): *A közelmúlt földberleti szerződéseinek hatása a gazdálkodók közötti együttműködésre*

13. E-Poszter

Szekcióvezető: Paksi Veronika (MTA TK)

Helyszín: Regisztrációs pult (ELTE TáTK Kari Tanácsterem [0.100C] közelében)

- a) Albert Fruzsina (PKRE/MTA TK): *Barátság és börtön*
- b) Paksi Borbála (ELTE): *Orientációhiány a pedagógus társadalomban*

Könyvbemutató

Emlékezés, identitás, diskurzus (szerk. Bodor Péter), Budapest 2015. L'Harmattan
A kötetet bemutatja Somlai Péter (ELTE TáTK) és Gecser Ottó (ELTE TáTK)

Időpont: November 19. csütörtök, 13:10-14:00

Helyszín: ELTE TáTK Kari tanácsterem (0.100C)

Színházi előadás

Üdv a klubban. A Katona József Színház Ifjúsági Programjának előadása

Projektvezető: Rajkai Zoltán, Vági Eszter

"Címkek. Sztereotípiák. Előítéletek. Gyűlölet. Agresszió. Felelősségvállalás. Elfogadás. Kirekesztés. Kirekesztettség. Kint vagy bent? A csoport tagjai a fentiekre kutattak, gondolkodtak, játszottak egy félévben keresztül. Ránéztek a világra, amelyben élnek, és szembenéztek önmagukkal."

<http://katonablog.hu/probaterem/188>

Időpont: November 20. péntek, 20:30

Helyszín: ELTE TTK(!) Kari tanácsterem (7.21)

Az előadáson való részvétel konferencia regisztrációhoz kötött

Regisztrációs díj

Közönség	MSZT tagoknak		Nem MSZT tagoknak		Az ELTE TáTK hallgatóinak
	Teljes	Kedv.*	Teljes	Kedv.*	
3 napig	3000	1500	6000	3000	0
1 napig	1500	0	3000	1500	0
1 napig fogadással	3000	1500	4500	3000	1500

*Kedvezményes díj: diák, nyugdíjas, 3 év alatti gyermeket nevelő felnőtt, munkanélküli

Étkezési lehetőség

Az egyetemen csütörtökön és pénteken büfé működik. Szombaton az egyetem közelében, 1–2 villamosmegállónyira (Boráros tér, Karinthy Frigyes út, Móricz Zsigmond körtér, Újbuda-központ) számos étkezési lehetőség található.

Tudományos Bizottság

- Elnöke: Szabó Ildikó (DE)
- Tagjai:

Durst Judit (UCL)

Ferencz Zoltán (MTA TK)

Huszár Ákos (KSH)

Kovács Éva (MTA TK)

Moksony Ferenc (BCE)

Murányi István (DE)

Nagy Péter Tibor (WJLF)

Takács Judit (MTA TK)

Veres Valér (BBTE)

Wessely Anna (ELTE)

Szervezőbizottság, szervezők

Szervezőbizottság

Szervezők

Csepeli György

Csepeli György

Tausz Katalin

Juhász Gábor

Juhász Gábor

Tibori Timea

Kund Attila

Kund Attila

Vaida Tereza

Paksi Veronika

Gábrriel Dóra

Tausz Katalin

Hricó Ivánné

Tibori Timea

Paksi Veronika

Kapcsolat

Magyar Szociológiai Társaság

Cím: 1014 Budapest, Országház utca 30.

Tel: 00 36 70 6247701 Paksi Veronika

Tel: 00 36 70 6247704 Tibori Timea

Tel: 00 36 70 6247718 Kund Attila

E-mail: mszt@szociologia.hu

Számla: Hricó Ivánné, e-mail: mszt@szociologia.hu

Honlap: <http://www.szociologia.hu/>

A konferencia honlapja: http://www.szociologia.hu/a_bizonytalansag_szociologiaja/

Lezárva: 2015. november 18.